

Stichting Internationaal Theater Amsterdam

Geadviseerd subsidiebedrag: € 2.022.500

Gevraagd subsidiebedrag: € 3.553.223

Over de instelling

Stichting Internationaal Theater Amsterdam (hierna: ITA), podiumkunsten, theater, Amsterdam

ITA is een groot theatergezelschap dat grootschalig repertoiretheater produceert. De instelling bespeelt het eigen theater (de stadsschouwburg in Amsterdam, die ze tevens programmeert) en reist beperkt door het land. Ze toont haar voorstellingen regelmatig in het buitenland en nodigt buitenlandse regisseurs uit om met haar acteursensemble te werken. Dat ensemble stelt ITA tevens in staat voorstellingen langer op het repertoire te houden. De instelling heeft een internationale ambitie vanuit de behoefte om 'zowel de mensen op het podium als in de zaal een afspiegeling te laten zijn van de hedendaagse, geglobaliseerde samenleving'. ITA wisselde in subsidieperiode 2021 - 2024 van directie.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.12 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Internationaal Theater Amsterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.022.500.

De instelling vraagt voor periode 2025 - 2028 aan als groot theatergezelschap en doet een aanspraak op het extra budget dat in de regeling is gereserveerd voor een instelling die zich internationaal onderscheidt door een excellent uitvoeringsniveau. De raad oordeelt positief over de aanvraag van ITA. Echter, na zorgvuldige weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie, adviseert de raad ITA een lager subsidiebedrag toe te kennen dan aangevraagd en haar te subsidiëren als middelgrote theaterinstelling. Hij verwijst voor een toelichting op de afweging naar de inleiding bij deze categorie. Gelet op de uitstekende internationale reputatie en de gedegen aanvraag op dit punt had de raad graag gezien dat de suppletie voor internationale excellentie aan ITA wordt toegekend, maar omdat hij adviseert haar te subsidiëren als middelgrote theaterinstelling staat de regeling hieraan in de weg.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In subsidieperiode 2021 - 2024 functioneerde ITA op het gebied van vakmanschap en acteursprestaties op een hoog artistiek niveau. Tegelijkertijd domineerde in het gekozen repertoire het witte, mannelijke perspectief, wat opvallend is voor een instelling die is gevestigd in het zeer diverse Amsterdam. De raad was in zijn vorige advies al kritisch op dit punt, maar ITA heeft dat in subsidieperiode 2021 - 2024 niet opgepakt. Ook vulde de instelling haar talentontwikkelingsactiviteiten slechts beperkt in. Op het gebied van internationalisering had ze het lastig, omdat er nauwelijks kon worden gereisd.

Voor de subsidieperiode 2025 - 2028 lijkt ITA haar koers te willen wijzigen. De instelling wisselde volledig van directie, die daarmee jonger en diverser werd. Ze geeft in haar plannen aan meer ruimte te willen geven aan het vrouwelijk perspectief en aan schrijvers en regisseurs van kleur. De raad erkent dat dit een breuk is met het verleden en waardeert de zelfreflectie die in eerdere periodes in de plannen van de instelling ontbrak. Hij heeft vertrouwen in de nieuwe directie en kijkt uit naar het werk van de nieuwe artistiek directeur. ITA beschikt bovendien over een groot acteursensemble van hoge kwaliteit.

Desondanks is de raad kritisch over de plannen van ITA, omdat hij daarin slechts beperkt terugleest hoe de instelling dan precies gaat afwijken van de koers van de afgelopen jaren. Ze lijkt vooral op dezelfde weg verder te gaan als voorheen. Dat vindt de raad opvallend, gezien het profiel van de nieuwe artistiek directeur. Juist omdat de raad vertrouwen heeft in de nieuwe directie – onder andere door haar grote engagement – verbaast het hem dat in de plannen niet wordt gereflecteerd op hoe die maatschappelijke betrokkenheid zijn weg gaat vinden naar alle activiteiten en lagen van het gezelschap. De raad ziet dit als een gemiste kans om de verankering hiervan in de instelling te verstevigen en zo bij te dragen aan het (nieuwe) profiel van ITA. Los van de passage over de nieuwe accenten leest de raad weinig over hoe de artistiek directeur haar eigen koers gaat uitzetten, wat het (nieuwe) artistiek profiel is en wat de artistieke lijn is die de verschillende activiteiten verbindt. In de verschillende plannen voor de komende jaren mist een inhoudelijk-artistieke onderbouwing en ook mist een reflectie op wat de maatschappelijke relevantie en doorwerking van die plannen is. Daardoor vindt hij de aanvraag op het gebied van oorspronkelijkheid en zeggingskracht beperkt uitgewerkt en als gevolg daarvan onhelder.

Het vakmanschap van de artistiek directeur staat buiten kijf. Het is daarom teleurstellend dat zij de komende vier jaar slechts zes producties maakt van de 22 die de instelling wil maken. Haar werk is ook in eigen land graag gezien en met haar herkenbare artistieke profiel had zij meer een eigen stempel op de instelling kunnen drukken. ITA nodigt een aantal internationale makers uit om voorstellingen te maken. Op basis van de plannen is moeilijk te beoordelen wat hun vakmanschap of artistieke kleur is en wat het belang is van hun komst naar Nederland. Wat voegen zij toe aan het Nederlandse landschap en hoe verhoudt

hun werk zich tot dat van de artistiek directeur? Juist omdat de groep zo gevarieerd is en de artistiek directeur relatief weinig maakt, bestaat het gevaar dat het profiel van het gezelschap diffuus wordt.

ITA schrijft dat ze zich richt op de ontwikkeling van talent richting de grote zaal, maar leunt daarbij vooral op Toneelschuur Producties met wie zij ITA-2-producties coproduceert. Hoe de instelling binnen deze samenwerkingsconstructie makers structureel gaat ondersteunen en begeleiden en hoe zij eventueel doorstromen naar de grote zaal blijft onduidelijk. Behalve de interessante nieuwe maker Angelo Ormskerk ontbreken de namen van makers die een traject gaan doorlopen. De raad had op het gebied van talentontwikkeling meer van de instelling verwacht, nog los van het feit dat het begeleiden van talent naar de grote zaal een specifieke vereiste is voor een instelling die opteert voor een plek als groot gezelschap in de Culturele basisinfrastructuur (BIS).

Het werk van de nieuwe artistiek directeur leent zich goed voor vertoning in het buitenland, zeker in combinatie met ITA's op internationaal niveau excellerende acteursensemble. De instelling is ingebed in een omvangrijk internationaal netwerk. Het werk van de nieuwe artistiek directeur is echter van een heel andere artistieke kleur dan dat van de voormalig directeur, waardoor de raad graag had gelezen of en hoe ITA de internationale strategie gaat aanpassen aan haar nieuwe artistieke koers. Ook mist een reflectie op de vragen waarom het belangrijk is het werk in een internationale context te tonen en waarom het tonen van het werk van de internationale regisseurs in Nederland relevant is in een nationale context.

Maatschappelijke betekenis

In subsidieperiode 2021 - 2024 heeft ITA stappen gezet in de samenwerking met andere podia en instellingen in de stad. Op die manier probeerde ze zich meer te verbinden met de wijken buiten het centrum van Amsterdam. Op het gebied van educatie was de instelling heel actief, onder andere met de ITA Academy waarin ze onder meer het educatieaanbod, de samenwerking met amateurs en jongerenplatform The Pack onderbracht. De instelling was nog weinig divers op het gebied van programmering, publiek en personeel, al is er op de laatste twee gebieden enige vooruitgang geboekt. Dat het publiek nog weinig een afspiegeling van de samenleving vormde, hing volgens de raad samen met het eerder opgemerkte beperkte perspectief in het repertoire.

Omdat de inhoudelijke en artistieke plannen summier zijn beschreven, is het voor de subsidieperiode 2025 - 2028 moeilijk te beoordelen wat de maatschappelijke betekenis van de producties zal zijn. Tegelijkertijd ziet de raad dat de nieuwe directie de ramen en deuren van de instelling meer wil openen. Zo wordt de samenwerking met andere culturele partners in de stad voortgezet en uitgebreid, en vergroot ze het educatieve programma.

Het valt de raad op dat de maatschappelijke betekenis van de instelling vooral is te vinden in de programmering van de schouwburg en de contextprogramma's daaromheen. Samenwerking met The Need for Legacy en programma's als 'Lieve Stad' zijn waardevol, maar dergelijke activiteiten lijken los te staan van de voorstellingen van de instelling zelf. De contextprogrammering van het gezelschap is erg aanbodgedreven en richt zich vooral op voor- en nagesprekken. Het ontbreekt verder aan een wederkerige samenwerking met partners uit andere maatschappelijke sectoren, die in Amsterdam zeker te vinden zijn.

De instelling wil de diversiteit en inclusie binnen haar programmering en partners vergroten door meer nadruk te leggen op het vrouwelijk perspectief en het ontwikkelen van Afro-Nederlands repertoire, en door samen te werken met partners als Likeminds, The Need for Legacy en Well Made Productions. De instelling lijkt daarbij echter vooral op deze (diversere) partners te leunen; uit de plannen wordt niet duidelijk wat ITA's rol in deze samenwerkingen is. Het acteursensemble is gevarieerd samengesteld, maar die diversiteit lijkt enigszins te ontbreken in de rest van de organisatie. ITA beschrijft voldoende hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast. Ze geeft aan dat ze werk wil maken van een hogere instroom van medewerkers met gevarieerde achtergronden en dat ze aandacht wil schenken aan een inclusievere werkomgeving. De raad vindt dat een goede ontwikkeling.

De afgelopen periode waren er zorgen over de sociale veiligheid en hoge werkdruk bij ITA. Dat bleek onder meer uit de staking van het technisch personeel vanwege de hoge werkdruk. De instelling beloofde beterschap en spande zich in om die belasting te verlichten, onder andere door minder activiteiten te ontplooien en meer interne ondersteuning te bieden. Het is in dat licht opvallend dat ITA in haar plannen niet reflecteert op sociale veiligheid en op de genoemde grote werkdruk binnen de organisatie. De acties die de instelling beschrijft op het gebied van duurzame inzetbaarheid van het personeel zijn summier, gezien de ernst van de situatie waarin het personeel zich gedwongen voelde te staken. Wel beschrijft ITA voldoende hoe ze tot een gezondere werkomgeving wil komen, onder andere door een onafhankelijke vertrouwenspersoon. De instelling is verder voldoende transparant over de kernwaarden van de Fair Practice Code. In de aanvraag wordt uitgebreid ingegaan op afspraken over honorering. De instelling volgt de cao Toneel en Dans.

Toegankelijkheid

In subsidieperiode 2021 - 2024 heeft ITA het streamen van voorstellingen omarmd en geprofessionaliseerd. Daarmee maakte ze haar werk voor een groter en internationaal publiek bereikbaar. Tegelijkertijd was de instelling live buiten Amsterdam nauwelijks zichtbaar en daar maakt de raad zich zorgen over. Hij

vindt dat de landelijke uitstraling van een BIS-instelling zich niet kan beperken tot livestreams.

Ook voor subsidieperiode 2025 - 2028 is de raad zeer kritisch over het reisbeleid van ITA, waarin ze slechts met één productie per jaar door het land reist. Ze legt de verantwoordelijkheid voor landelijke tournees bij Het Nationale Theater, omdat deze instelling zich profileert als het grote landelijke reisgezelschap. De raad waardeert het dat ITA en het Nationale Theater een complementair profiel ontwikkelen, maar hecht eraan dat ook ITA voldoende zichtbaar blijft in Nederland. De raad is van mening dat de nationale zichtbaarheid van ITA in de subsidieperiode 2025 - 2028 groter zou moeten en kunnen zijn en dat nationaal toeren niet alleen de opdracht van Het Nationale Theater zou moeten zijn. ITA geeft aan dat reizen duur is, maar andere, zelfs kleinere, instellingen reizen wel en moeten die kosten ook maken. Er is vraag naar de voorstellingen van ITA en het is zonde als de instelling (vrijwel) uitsluitend in Amsterdam te zien zou zijn.

Meer reizen zou bovendien een manier zijn om een breder publiek te bereiken. ITA bereikt nu vooral publiek uit de betere wijken van Amsterdam. Dat publiek is trouw, maar ook nauwelijks divers. De raad is ervan overtuigd dat er zowel binnen als buiten Amsterdam een veel breder publiek te vinden is voor het werk van ITA. De instelling schrijft dat ze streeft naar een inclusief en groter publiek, maar maakt daarbij geen onderscheid tussen bezoekers van de programmering van de schouwburg en haar eigen voorstellingen.

De raad denkt dat het gezelschap met een grotere nadruk op andere perspectieven een breder publiek kan bereiken. De instelling schrijft te onderzoeken waar kansen liggen voor publieksgroei, onder andere door het potentiële publiek beter te leren begrijpen. Er mist echter een verdere visie op hoe dat publiek dan precies te bereiken is, anders dan via het uitbreiden van de vrij traditionele marketingstrategieën.

ITA gaat in subsidieperiode 2025 - 2028 door met de succesvolle livestreams. Daarmee verlaagt ze potentieel de drempel voor het bezoeken van de voorstellingen. De raad waardeert het dat ITA op dit gebied vervolgt geeft aan de samenwerking met NDT en Holland Festival met wie zij in subsidieperiode 2025 - 2028 samen Digitaal Theater opzet. De doelstellingen hiervan zijn zowel een aanvullend artistiek product te maken als het vergroten van het publieksbereik. De raad is enthousiast over Digitaal Theater en kijkt uit naar de verdere ontwikkeling hiervan. De raad waardeert het dat ITA de kennis op dit gebied ook met anderen wil delen.

Bedrijfsmatige gezondheid

In subsidieperiode 2021 - 2024 verminderde ITA het aantal activiteiten. Ten eerste om de werkdruk te verlagen, maar ook om te voorkomen dat ze haar

reserves door de toegenomen kosten moest aanspreken. ITA probeerde daarnaast kosten te besparen door de bedrijfsprocessen tegen het licht te houden.

Ook in het plan voor periode 2025 - 2028 benoemt ITA een organisatorische verbetering en de noodzaak om scherpe keuzes te maken in verband met financiële krapte. Hoewel ze, gelet op de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 een laag financieel risico loopt, schrijft ze zelf dat er sprake is van een verzwakte financiële situatie, onder andere door het snel slinken van de algemene reserve. Wat die verbetering inhoudt of wat die scherpe keuzes zijn, blijkt niet duidelijk uit de plannen. ITA is erg sterk in het ophalen van particuliere bijdragen en donaties.

De instelling beschrijft hoe ze invulling geeft aan de principes van de Governance Code Cultuur. De onderbouwing van de meeste principes ontbreekt echter. De raad hecht eraan dat de instelling dit in het eerstvolgende jaarverslag heeft uitgewerkt.

Geografische spreiding

ITA is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Theater wordt een goede geografische spreiding gerealiseerd op basis van de betreffende bepaling in de regeling.